

הספרים על מרן הגרי"ז זצ"ל

דברי חיים

עמוד האמת

הספדו של חתנא דבי נשיאה
מרן הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין שליט"א
בהיכל ישיבת פוניבז'

הדבר ידוע בשער בת רבים, שחותני הגאון לא סבל כל פנים של שקר. ומדוע לא סבל – שהיה רק אמיתי. וכן בלימוד, כשבאו לפניו ואמרו איזה דבר תורה שלא כהלכה, היה מבקר, ולכן חייב אני להזהר בדברי.

והיה מעשה שבאו אליו, והראו לו איזה מאמר שהופיע באחד העתונים, וציין שאינו מרוצה, הגם שהמאמר הוא מובחר, רק היות ובעל המאמר אין תוכו כברו לא שבע רצון ממנו. ופירש את הפסוק במשלי "כסף סיגים מצופה על חרס שפתיים דולקות ולב רע". כסף נקראים השפתיים, חרס נקרא הלב. וקשה: כיון ששפתים דולקות, למה נקראים כסף סיגים, הרי זה ממש כסף טהור? והשיב: כיון שהלב רע, אז ממילא השפתיים אע"פ שהן דולקות, אבל המבין רואה שהשפתיים סיגים. ומפני זה עלי להזהר בדברי על הרב זצ"ל.

היה מעשה שבאה אליו משלחת של רבנים שהוא לא רחש להם אמון, וסירב לקבלם. מיד פנו הם לרבי חיים עוזר גרודזינסקי בטרוניה על חותני. התרעם עליהם ר' חיים עוזר ואמר להם, מה האסון אם יש עוד לפחות יהודי אחד שלא סובל דבר שקר.

כשמונה שנים לפני המלחמה ראיתי בחותני ז"ל דבר ראשון שעשה עלי רושם כביר. ראיתיו נוטל ידים לסעודה. איני יכול לצייר מה היתה התפעלותי, וזה היה הדבר הראשון שעשה עלי רושם, ומהתנהגות זו יכלו ללמוד הלכות שלמות ממסכת ידים. תורתו יצאה מלב, ובברכת "נודה לך" כיוון במיוחד בגלל מאמר חז"ל "מי שלא אמר ברית ותורה לא יצא".

היה מעשה בוילנא הקומוניסטית שיצאתי לרחובות העיר בראשון למאי, ונהניתי מאד למראה הרחוב שהיה מצוחצח ומקושט. כשחזרתי וסיפרתי למכירי על המחזה שראיתי, ובמקרה האזין הרב לסיפורי מהחדר הסמוך, ונכנס לחדרי

שנה עובדות והנהגות הספרים לבית בריסק

ברוגז והטיח עלי, איך אפשר לומר דבר זה וליהנות מן הרוצחים הללו, בו בזמן שאדם ההורג את בנו יחידו לא היו מסתכלים בפרצופו, שנאמר "תכלית שנהא שנאתים לאויבים היו ליי". תכלית זאת אומרת עד הסוף, ואיך אפשר להתגאות ולהנות מן המראה העגום הזה.

בשיחות חולין יכלו ללמוד הרבה, וכשביקרתי אצלו בפורים האחרון, ביאר לי פשט ב"שושנת יעקב". כתוב "תשועתם היתה לנצח ותקותם בכל דור ודור להודיע שכל קויד לא יבושו ולא יכלמו" וכו'. מה קשר "קויד לא יבושו" ל"שושנת יעקב"?

ותירץ חותני ז"ל, על פי מה שכתוב ברמב"ם [בהקדמה למנין המצוות שביד החזקה] וז"ל: "וציוו לקרות המגילה בעונתה, כדי להזכיר שבחו של הקב"ה, ותשועות שעשו לנו והיה קרוב לשועתנו, כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים שאמת היא מה שהובטח בתורה, מי גוי גדול אשר לו אלוקים, וזה מה שכל קויד לא יבושו ולא יכלמו".

בפרשת ואתחנן (פסוק י"ג) כתוב ברמב"ן, אחרי ה' אלוקיך תלכו ואותו תראו ואת מצוותיו תשמרו ואת קולו תשמעו ואותו תעבדו. ואומר ה"ספרי": עבודה במקדשי עבודה בתורתי. וכותב הרמב"ן: "אחרי שהתורה הזהירה בשמירת המצוות כולן, יש עוד ציווי, שעבודת בית המקדש נקראת עבודה, ולימוד התורה היא עבודה. והקשה: הרי עבודת המשכן היא גם מצות עשה, כמו קרבנות וכו', ומה זה יותר משאר עבודות?

אלא הפשט הוא ששומר מצוות עשה לא נקרא עדיין עובד, עובד נקרא רק אחד שמשועבד, כמו עבד משועבד כולו לבעליו, וזה רק תורה ומקדש, וחז"ל אומרים שתורה יקרה מפנינים, ובסמוך ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ, מכאן רואים אנו שעבודת ביהמ"ק נסמכה לעבודת התורה, ובזה לא סגי לקיים את המצוה, רק להיות משעובד למצוה.

וכן היה אצל חותני, כשלאותה העבודה לא היו צריכים שוב כלי עזר לעבודת השם, כמו שאומר הגאון על המימרא בגמ' בבא בתרא [נ"ח ע"ב] "באתרא דלית חמר תמן מתבעו סממנים", שזה מכוון על התורה, שכל העצות שאומרים חז"ל זה רק במקומות שאין תורה לשמה ואין עבודה.

בחודשים האחרונים לחייו למדתי ממנו הרבה. בכל יום ששי הבחנתי, כי אחרי הדלקת הנרות היה יוצא למרפסת ביתו לבוש בבגדי שבת ופניו רציניים, ולא ידעתי מה טיבה של התנהגות זו, עד שנודע לי מבני ביתו שבזה מקיים הוא את הרמב"ם (פרק ל' מהל' שבת הל' ב') האומר, "יושב בכובד ראש מייחל להקבלת פני השבת, כמו שהוא יוצא לקראת מלך, וכך ישב הגאון ז"ל בכל ערב שבת, וציפה לקבל את פני השבת.